

УДК 378. 147. 004

MODERN INFORMATION TECHNOLOGIES AS A MEANS OF FORMING PROFESSIONAL COMMUNICATIVE COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ

Bondarenko O. / Бондаренко О.С.*teacher / викладач***Fedorov M. / Федоров М.В.***teacher / викладач*

*Municipal Institution" Uman Taras Shevchenko Professional College of Education
and Humanities of Cherkasy Regional Council" 33, Nebesna Sotnia, 20300*

*КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
ім.Т.Г. Шевченка Черкаської обласної ради» вул. Небесної сотні, 33, 20300*

Анотація. У статті проаналізовано шляхи підвищення рівня професійної комунікативної підготовки майбутніх вчителів шляхом використання мультимедійних технологій, застосування сучасних інформаційних технологій навчання, професійно орієнтованої презентації та врахування їх особливостей.

Ключові слова: інформаційні технології навчання, комунікативна компетентності, майбутні вчителі.

Вступ.

Інформаційні технології та Інтернет забезпечують комунікацію у будь-який час та відкривають безмежні простори для освітнього процесу у вищій школі. Мультимедійні засоби сприяють підвищенню самомотивації майбутніх вчителів, розвитку їхнього творчого мислення і допитливості, спонукають до самостійної роботи, всебічно сприяють розвитку їхньої комунікативної компетентності.

Основний текст.

Технологія формування комунікативної компетентності майбутніх вчителів є частиною нової структури освіти, яка відкриває необмежені можливості продовження навчання впродовж усього життя. Відповідно перед системою освіти України постали нові завдання формування фахівця з гуманістично-орієнтованим мисленням – одне з домінуючих завдань у розробці нової концепції освіти, продиктоване суспільною необхідністю. Підвищення професійного рівня майбутнього вчителя, потреба у формуванні його

комунікативної компетентності, збагачення інтелектуального і культурного потенціалу сприятимуть утвердженню особистості, розвитку талантів і задатків.

Особливості формування комунікативної компетентності із застосуванням комп'ютерних технологій у закладах вищої освіти досліджувала С. Шевченко.

Основними типами комунікації, за Дж. де Віто, є:

- інтраперсональна;
- міжособистісна;
- комунікація ву межах малої групи осіб;
- виголошення промов;
- медіа-комунікація [3].

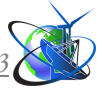
Міжособистісне спілкування ґрунтується на використанні моделей і засобів комунікації. Моделі комунікації – це схеми, які відображають процес комунікації. Існують типи моделей комунікації: загальні і спеціальні. До загальних можна віднести лінійну, інтерактивну та трансакційну моделі як різні варіанти взаємообміну суб'єктивним досвідом сторін процесу спілкування. Спеціальні моделі ілюструють шляхи вирішення різних проблем у процесі міжособистісного спілкування. До цієї групи відносять моделі балансу, модель налагодження стосунків, модель формування самоповаги тощо.

Важливо зазначити, що формування комунікативної компетентності відбувається і у позанавчальній діяльності за допомогою принципу комунікативності. *Принцип комунікативності* допомагає викладачу зосередити увагу на вдосконаленні лексичних навичок студентів під час обговорення навчальних фільмів, презентацій, вільному висловлюванні власних думок, спонтанному мовленні.

Позанавчальна діяльність проводиться з використанням уже сформованих знань, умінь і навичок та сприяє їх подальшому розвитку, тому, дуже доречним є використання мультимедійних технологій. *Мультимедіа* – це система комплексної взаємодії візуальних і аудіоефектів під управлінням інтерактивного програмного забезпечення з використанням сучасних технічних та програмних засобів, які об'єднують текст, звук, графіку, фото, відео тощо в одному цифровому відтворенні.

О. Буйницька поділяє засоби мультимедійних технологій на два класи:

- до першого класу доцільно віднести засоби синхронної взаємодії (відеоконференції), асинхронної взаємодії, онлайн режим (вебінари, електронні навчальні матеріали);

- до другого класу належать різноманітні віртуальні об'єкти, реальні відеофрагменти, аудіофрагменти, анімаційна графіка тощо.

Для створення та реалізації мультимедійних технологій потрібні мультимедійний комп'ютер, відповідне прикладне програмне забезпечення і засоби проектування мультимедійних проєктів на великі екрани – мультимедійні проєктори. Разом із розвитком інформаційних технологій з'являються нові, досконаліші моделі мультимедійних проєкторів. Проте, зазначені засоби допомагають лише відтворювати тим чи іншим способом певні матеріали, але не надають користувачам можливості ефективно та безпосередньо взаємодіяти з об'єктом, що демонструється. Останнє можна вирішити за допомогою комплексу технічних засобів навчання, що складається з мультимедійного проєктора, комп'ютера і чутливого до дотику екрану (SMART Board).

Використання мультимедійної дошки можливо при роботі як над формуванням мовних навичок, так і при розвитку умінь в усіх видах мовленнєвої діяльності:

- *говоріння;*
- *аудіювання;*
- *письмо;*
- *читання.*

Ще одним інформаційним засобом формування комунікативної компетентності є мультимедійна презентація. Її метою є поєднання вербальних засобів навчання з різними формами представлення в одному носіїві, наприклад текстової, звукової і графічної інформації, або, студенти заохочені проявляти активність, ставити питання, вступати з доповідачем у діалог, дискусію, виконувати творчі, проблемні завдання.

Важливою властивістю мультимедіа є інтерактивність, що дає змогу отримати зворотний зв'язок. Мультимедійна інформація відрізняється чіткістю, лаконічністю, доступністю. У процесі роботи з нею студенти вчаться аналізувати, висловлювати власну думку, вдосконалюють уміння працювати на комп'ютері. Якщо застосування мультимедійних технологій добре продумане, заняття буде образним, наочним, цікавим, життєвим, дозволить розвивати уміння студентів працювати у парах і групах.

Мультимедіа як засіб активізації мають прискорити процес управління діяльністю студентів, спонукати до енергійного, цілеспрямованого навчання,

подолання спаду, пасивності і стереотипності. Використання мультимедійних технологій дозволяє заощадити час, забезпечує дієвість навчальних матеріалів.

Процес підготовки та представлення мультимедійної професійно орієнтованої презентації спричиняє пошук інформації за фахом, критичний аналіз, інтерпретація, порівняння та протиставлення представленої ідеї, стисле відображення цієї інформації і створення чогось нового.

Сфера застосування мультимедійних презентацій:

- представлення досягнень, результатів роботи групи;
- звіт про виконання індивідуального завдання;
- рекламування;
- супроводження доповідей і виступів;
- презентація проектів;
- навчання студентів з певної предметної галузі;
- представлення доповідей за фаховою тематикою;
- результати власних проведених досліджень, проектів;
- самостійна робота;
- ознайомлення з новою інформацією.

Застосування сучасних інформаційних технологій навчання:

- ✓ сприяє розвитку професійно орієнтованих комунікативних мовленнєвих компетенцій;
- ✓ дозволяє застосувати знання, отримані у процесі навчання, у вирішенні практичних завдань, пов'язаних з фахом;
- ✓ забезпечує розвиток культури, ініціативи, самостійності, творчого мислення;
- ✓ веде до створення умов для розвитку вмінь і навичок самоосвіти шляхом організації творчо-дослідницької навчальної роботи студентів, спрямованої на інтеграцію та актуалізацію знань з різних предметів.

Мультимедійні технології забезпечують комунікативне спрямування у позанавчальній діяльності – це спрямування на співбесідника, оптимальність навчання з огляду ефективності дії на іншу людину або аудиторію. Студенти набувають уміння вільно формулювати свої думки в усній та письмовій формі, користуючись необхідними мовними засобами, що відповідають цілям, змісту мовлення й умовам спілкування. Це сприяє розвитку мислення студентів, їхнього образного, емоційного мовлення, осмисленню значення мови як засобу

спілкування і розуміння навколишнього світу. Велика увага надається створенню комунікативної атмосфери. Викладач стає стратегом, який реалізує концепцію підручників, доповнюючи їх комунікативними матеріалами.

Наступним принципом формування комунікативної компетентності у позанавчальній діяльності вважаємо *принцип зв'язку навчання з життям*. Реалізація цього принципу надає можливість забезпечити тісний зв'язок позанавчальної роботи з умовами життя та діяльності студента

Принцип індивідуалізації навчання акцентує увагу на тому, що навчання передбачає перехід від колективного навчання до надання можливості кожній особистості побудови індивідуальної навчальної траєкторії. Індивідуальна позанавчальна робота повинна ґрунтуватися на особистісних інтересах студентів та орієнтуватися на розкриття їх творчого потенціалу. Перевага принципу індивідуалізації полягає в тому, що він заснований на повазі до того, хто навчається, визнанні його суб'єктом самодетермінації, який забезпечує можливість досягати принципово найвищого рівня під час освіти, генерування для кожного студента індивідуальних ситуацій, завдань, проектів, творчих робіт, що надасть змогу виключити чи максимально знизити негативний вплив чинників, що сповільнюють активізацію творчого мислення [2].

Студент починає розуміти, що успіх навчального процесу залежить лише від нього самого, від того, як він наважиться використати свій потенціал, комунікативні вміння та навички, знайти і систематизувати інформацію, знайти рішення проблеми. Отже, перспективи навчання, зорієнтованого на формуванні комунікативної компетентності кожного зі студентів, вбачаються у створенні сприятливих умов для всіх учасників дискусійної групи з використанням інноваційних технологій.

Принцип орієнтації на майбутню професійну діяльність доводить, що наближення навчальної діяльності студентів до майбутньої професії сприяє тому, що вона виступає для них не у вигляді абстрактної перспективи застосування набутих теоретичних знань, а стає достатнім мотивуючим чинником навчання, наповнюючи його особистісним сенсом. За таких умов вони свідомо вибудовують власну поведінку у кожний момент часу, перекидаючи місток між минулим, теперішнім та майбутнім. Професіоналізація освітнього процесу закладу вищої освіти у позанавчальній діяльності активізує життєву позицію студентства, забезпечує особистісне включення в опанування майбутньої професії [1].

Отже, навчальний процес, додаткова освіта і позанавчальна діяльність, які побудовані на принципах комунікативності, зв'язку навчання з життям, індивідуалізації навчання, орієнтації на майбутню професійну діяльність, сприяють створенню позитивного середовища для формування комунікативної компетентності майбутніх вчителів. Участь студентів у позанавчальній діяльності з використанням мультимедійних технологій не лише сприяє формуванню їх професійної комунікативної компетентності, а й розвиває їх пізнавальні інтереси, творчі здібності.

Висновки.

Отже, застосування сучасних інформаційних технологій навчання, професійно орієнтованої презентації та врахування її особливостей:

- ❖ сприяє розвитку професійно орієнтованих комунікативних мовленнєвих компетенцій;
- ❖ дозволяє застосувати знання, отримані у процесі навчання, у вирішенні практичних завдань, пов'язаних з фахом;
- ❖ забезпечує розвиток культури, ініціативи, самостійності, творчого мислення;
- ❖ веде до створення умов для розвитку вмінь і навичок самоосвіти шляхом організації творчо-дослідницької навчальної роботи студентів, спрямованої на інтеграцію та актуалізацію знань з різних предметів;
- ❖ забезпечує комунікативне спрямування у позанавчальній діяльності;
- ❖ сприяє розвитку мислення студентів, образного, емоційного мовлення;
- ❖ розуміння значення мови як засобу спілкування і навколишнього світу;
- ❖ створює комунікативну атмосферу.

Література:

1. Жалдак М.І. Формування інформаційної культури вчителя [Електронний ресурс] / Жалдак М.І., Хомік О.А. – Режим доступу: <http://www.icfst.kiev.ua/SYMPOSIUM/Proceedings/Galdak.dok>

2. Білоконенко Л. Роль пошукових систем у формуванні інформаційної культури студентів /Інтернет- конференція "Інформаційне суспільство і нові виміри культури"15-28березня2010року – Режим доступу: <http://inf.oa.edu.ua/bilokonenko.html>

3. Столяревська А.Л. Формування інформаційної культури студентів педагогічних вузів при вивченні курсу інформатики: автореф. дис. на здобуття

наукового ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.01 «Теорія та історія педагогіки» / А.Л. Столяревська: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lib.ua-ru.net/inode/32870.html>

Literature:

1. Zhaldak MI Formation of teacher's information culture [Electronic resource] / Zhaldak MI, Khomik OA - Access mode: <http://www.icfest.kiev.ua/SYMPOSIUM/Proceedings/Galdak.dok>

2. Bilokonenko L. The role of search engines in the formation of information culture of students / Internet conference "Information society and new dimensions of culture" March 15-28, 2010 - Access mode: <http://inf.oa.edu.ua/bilokonenko.html>

3. Stolyarevskaya AL Formation of information culture of students of pedagogical high schools at studying of a course of computer science: author's ref. dis. for the degree of Cand. ped. Science: special. 13.00.01 "Theory and history of pedagogy" / A.L. Stolyarevskaya: [Electronic resource]. - Access mode: <http://www.lib.ua-ru.net/inode/32870.html>

***Abstract.** The article analyzes the ways to increase the level of professional communicative training of future teachers through the use of multimedia technologies. application of modern information technologies of training, professionally oriented presentation and taking into account their features.*

***Key words:** information technologies of teaching, communicative competences, future teachers.*